

Володимир Зуб,

в.о. заввідділу довідково-консультаційної допомоги НЮБ
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Михайло Дем'яненко,

мол. наук. співроб. відділу довідково-консультаційної допомоги НЮБ
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Світлана Семенченко,

провід. бібліотекар відділу довідково-консультаційної допомоги НЮБ
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРЦІВНИКІВ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ

Соціальний захист персоналу бібліотеки – визначальний напрям роботи адміністрації і профспілкового комітету установи.

У статті проаналізовано деякі аспекти соціального захисту бібліотечних працівників, зокрема зосереджується увага на мінімізації негативного впливу на організм і психіку людини тотальної комп'ютеризації бібліотечних процесів.

Ключові слова: соціальний захист працівників бібліотеки, умови праці бібліотекарів, комп'ютеризація бібліотечної діяльності, безпечне професійно-діяльнісне середовище.

Сьогодні, в умовах активного впровадження в бібліотечну діяльність комп'ютерних технологій, актуальним постає питання про захист бібліотечних працівників, які працюють з комп'ютерною технікою. У першу чергу увагу слід звернути на гарантований державою соціальний захист, а також на те, яким чином керівництво цих установ намагається мінімізувати негативний вплив комп'ютерної техніки на своїх працівників.

Соціальний захист – необхідний елемент функціонування будь-якої розвинутої держави, оскільки ринкова система господарювання змінює не тільки економічну політику керування господарством, а й вимоги до робочої сили, формує нову політику мотивації працівників. Концепція соціального захисту як система заходів, що захищає будь-якого громадянина від економічних і соціальних посягань унаслідок ряду чинників (безробіття, втрати прибутку через хворобу, народження дитини,

виробничої травми або профзахворювання, інвалідності, старості тощо) виникла ще наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. і досить активно розвивалася, адекватно реагуючи на еволюційні зміни.

У сучасному розумінні поняття соціального захисту здебільшого розглядається як система законодавчих, соціально-економічних і морально-психологічних гарантій, засобів, завдяки яким створюються рівні для членів суспільства умови, що перешкоджають несприятливим впливам середовища на людину, забезпечують гідну і соціально прийнятну якість їхнього життя. Слід також зауважити, що у повному прояві соціальний захист охоплює ряд напрямів, серед яких: створення умов, що дають змогу громадянам безперешкодно заробляти собі на життя будь-якими, що не суперечать закону, способами; забезпечення членам суспільства прожиткового мінімуму; забезпечення сприятливих умов праці для найманих робітників, захист їх від негативних впливів індустріального виробництва тощо.

Що ж стосується бібліотечних працівників, то питання соціального захисту, серед іншого, доцільно також розглядати з огляду на особливості умов праці, притаманних лише для бібліотечної сфери, оскільки базові соціальні гарантії майже повністю повторюють загальноприйняті права (відпустка, лікарняний, матеріальна допомога, різні види надбавок до заробітної плати та ін.) і регламентуються вони як загальнодержавними, так і локальними нормативними актами.

Перш за все зосередимо увагу на документній базі, де відображені особливості охорони праці для співробітників бібліотечних установ. Одним з основних таких вузькоспеціалізованих документів є «Правила охорони праці для працівників бібліотек», затверджені Міністерством надзвичайних ситуацій України 12 грудня 2012 р. № 1398 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 3 січня 2013 р. [7]. Вимоги цього документа є загальнообов'язковими для всіх бібліотек України, незалежно від форми власності та відомчого підпорядкування.

У цьому документі знайшли своє відображення основні вимоги безпеки та охорони праці в бібліотеках, які відповідають специфіці роботи і при цьому не суперечать положенням таких загальнодержавних нормативних актів у сфері безпеки та охорони праці, як «Типове положення про службу охорони праці», «Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту», «Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій», «Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд», а також положенням «Правил пожежної безпеки в Україні», «Державних санітарних норм та правил утримання

територій населених місць», «Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів», «Правил охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин» та ін.

Окремі соціальні гарантії для працівників бібліотечних установ закріплені в Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 27.01.1995 р. [6]. Так, у ст. 30 зазначається, що на працівників бібліотек, незалежно від форм власності та статусу бібліотеки, поширюються гарантії, встановлені законодавством про працю, соціальне страхування, пенсійне забезпечення.

Бібліотекарям, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали в бібліотеках у цих населених пунктах і проживають у них, держава відповідно до законодавства забезпечує безоплатне користування житлом з опаленням й освітленням у межах встановлених норм.

Працівникам бібліотек можуть встановлюватися надбавки та доплати у межах затвердженого фонду оплати праці.

Підприємства, установи та організації за рахунок власних коштів можуть у колективних договорах встановлювати працівникам бібліотек додаткові виплати, пільги.

Працівники книгозбірень мають право на допомогу на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, а також матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах і порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Проте діяльність держави у сфері соціального захисту не може обмежуватися контролем за дотриманням існуючих норм і правил, вона має бути спрямована на вдосконалення процесу формування й розвитку повноцінної особистості, виявлення й нейтралізацію негативних чинників, що впливають на цей процес, зокрема в результаті забезпечення належних умов праці, впровадження новітніх засобів виробництва, техніки та інших особливостей. У цьому контексті завдання держави в питанні вдосконалення соціального захисту – це створення необхідних умов для функціонування інститутів соціального захисту.

Одним з головних інститутів, що має необхідні права та можливості і діяльність якого охоплює весь колектив підприємства, є профспілкова організація. Головне завдання профспілки – забезпечення соціального захисту працівників як в умовах нормального функціонування підприємства, так і у випадку його закриття, банкрутства тощо. Конкретним інститутом соціального захисту працівників на підприємстві є колективний

договір, зміст якого певною мірою відображає можливі ризики для працівників і передбачає соціальні гарантії в разі їх настання, та наявність надійної юридичної бази соціального захисту. Не менш важливим інститутом, який останнім часом дедалі ширше входить у практику вітчизняних підприємств і організацій і також може виступати засобом соціального захисту, є трудовий контракт. Проте зауважимо, що цей документ може виступати саме як дієвий інструмент соціального захисту, який передбачає спеціальну систему забезпечення прав працівників, якщо в ньому чітко обговорюється відповідальність роботодавця за недотримання зазначених у контракті соціально-економічних гарантій.

Вивченню проблем соціального захисту, умов праці, професійно-діяльнісного середовища бібліотекарів чимало уваги приділено також і в науковій літературі, зокрема певні аспекти цих питань досліджували Л. Катренко, В. Ільганаєва, І. Сулова, М. Васильченко, Є. Висоцька та ін. Проте провідним вітчизняним фахівцем залишається В. Жукова, яка зробила значний внесок у вивчення умов та охорони праці, а також соціального захисту саме бібліотечних працівників.

Зокрема, дослідниця акцентувала увагу на специфічних умовах роботи працівників бібліотечних установ: у середовищі бібліотек спостерігаються небезпечні біологічні чинники (пиловий кліщ і грибок). Через обмежене фінансування заходів з охорони праці (0,2 % від фонду оплати праці бібліотеки), економію електроенергії, тепла, води допускаються випадки запилення, загазованості повітря в робочих зонах, перевищення нормативів трудомісткості та напруженості праці. І досі в більшості українських бібліотечних установах відсутні сучасні системи вентиляції, кондиціонування повітря, температурно-вологісного мікроклімату. У більшості книгосховищ книгозбірень має місце перевантаження стелажів, недотримання світлового режиму, санітарно-гігієнічних стандартів, а також вимог біологічної безпеки бібліотечних фондів. Усе це може спричинити виникнення профзахворювань і хворобливих станів: часті ОРВІ, ОРЗ, бронхіт, трахеїт, фарингіт, пневмонія, бібліотечний пил у легенях, гайморит, головний біль, вегетосудинна дистонія, гіпертонія, кон'юктивіт, спостерігаються погіршення зору, алергія, невралгія, остеохондроз, захворювання хребта, виразка шлунку, гінекологічні захворювання. Проте, як зазначає В. Жукова, це не є вичерпний перелік усіх професійних захворювань, адже з 30-х років минулого століття не проводилися медичні обстеження працівників бібліотек на професійні хвороби [5]. Ряд інших досліджень, що були проведені в різних сферах діяльності та серед представників різних професій, дають підстави віднести бібліо-

течних працівників до категорії професій, що негативно відбиваються на здоров'ї людини. Зокрема, деякі дослідники вважають, що маси інформації, джерелами якої є книги, газети, журнали, Інтернет, з якими щодня має справу бібліотечний працівник, є одним з факторів ризику професійного захворювання, яке лікарі охрестили як «синдром інформаційної втоми» [11].

Керівництво ж бібліотечних установ, незважаючи на всі складності роботи, усіма можливими способами та в межах чинного законодавства розробляє комплексні заходи з охорони праці, постійно контролює виконання прийнятих рішень; організує проведення навчань співробітників безпечних методів роботи; опікується підтриманням безпечності технологічних процесів, виробничого устаткування, будівель і споруд; поліпшенням санітарно-гігієнічних умов праці; забезпеченням працівників засобами індивідуального захисту; створенням оптимальних режимів праці у бібліотеці, як і в будь-якій іншій установі; пропагандою здорового способу життя; професійним доббором працівників окремих професій тощо.

Проте обмеженість фінансування не дає змоги повною мірою вирішити наявні проблеми, до яких постійно додаються нові, пов'язані насамперед з розвитком інформаційних комп'ютерних технологій і широким їх упровадженням в інформаційно-бібліотечну діяльність.

Зростає кількість технологічних етапів, пов'язаних з безпосередньою працею за комп'ютером. Це призводить до появи в складі бібліотек різного роду підрозділів і служб, які займаються вирішенням поставлених завдань, що, у свою чергу, передбачає використання ними комп'ютерної техніки та інших засобів. Деякі з цих видів робіт здійснюються в особливих умовах: підвищений рівень електромагнітного, рентгеновського, ультрафіолетового та інфрачервоного випромінювань; підвищений рівень статичної електрики; підвищений рівень запиленості та аероіонів у повітрі робочої зони; підвищений рівень шуму (від вентиляторів, аудіоплат та ін.); прямі та відбиті від екранів блики, несприятливий розподіл яскравості в полі зору; монотонність праці, емоційні перевантаження тощо.

Враховуючи ці обставини, виникла необхідність забезпечення належних трудових умов бібліотечних працівників, які безпосередньо використовують комп'ютерну техніку в своїй повсякденній діяльності, визначення її впливу на організм та гарантії їх захисту, у тому числі й соціальні.

На сьогодні дослідження такого впливу проводиться переважно зарубіжними фахівцями, проте їхні результати знаходять своє відобра-

ження й у вітчизняних нормативних актах, зокрема, що стосуються охорони праці. Одними з основних документів є «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин» [8] та «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» ДСанПІН 3.3.2.007-98 [3], їхні вимоги поширюються на всі суб'єкти господарювання незалежно від форм власності, які у своїй діяльності здійснюють роботу, пов'язану з електронно-обчислювальними машинами, та є обов'язковими для роботодавців, операторів електронно-обчислювальних машин, операторів комп'ютерного набору, операторів комп'ютерної верстки та працівників інших професій, які у своїй роботі застосовують електронно-обчислювальні машини, відеодисплейні термінали та периферійні пристрої.

Проаналізувавши зміст цих документів і порівнявши його з реальними умовами, у яких доводиться працювати, зокрема, і бібліотечним працівникам, можна легко знайти ряд положень, дотримання яких, м'яко кажучи, викликає сумніви. По-перше, це вимоги до виробничих приміщень, за якими, наприклад, розміщення робочих місць з відеодисплейними терміналами, електронно-обчислювальними машинами у підвальних приміщеннях, на цокольних поверхах заборонено, хоча на практиці вони нерідко зустрічаються саме в цих місцях; площа на одне робоче місце має становити не менше 6,0 кв. м, а об'єм не менше 20,0 куб. м; приміщення повинні мати природне [через орієнтовані переважно на північ чи північний схід світлові прорізи, які забезпечують коефіцієнт природною освітленості (КПО) не нижче 1,5 %] і штучне освітлення відповідно до СНиП II-4-79; віконні прорізи приміщень для роботи з відеодисплейними терміналами мають бути обладнані регульованими пристроями (жалюзі, завіски, зовнішні козирки). Не допускається підключати ЕОМ до звичайної двопровідної електромережі, у тому числі з використанням перехідних пристроїв тощо.

По-друге, це вимоги до організації та обладнання робочих місць. Так, робоче місце, обладнане відеодисплейними терміналами, повинне розташовуватися відносно світових прорізів так, щоб природне світло падало збоку переважно зліва; конструкція робочого столу має відповідати сучасним вимогам ергономіки і забезпечувати оптимальне розміщення на робочій поверхні використовуваного обладнання (дисплея, клавіатури, принтера) і документів; для забезпечення захисту і досягнення нормованих рівнів комп'ютерних випромінювань необхідно застосування приєкранних фільтрів, локальних світлофільтрів (засобів індивідуального

захисту очей) та інших засобів захисту, що пройшли випробування в акредитованих лабораторіях і мають щорічний гігієнічний сертифікат; за потреби особливої концентрації уваги під час виконання робіт суміжні робочі місця операторів необхідно відділяти одне від одного перегородками висотою 1,5–2 м тощо.

По-третє, це стосується вимог до режимів праці і відпочинку при роботі з відеодисплейними терміналами, електронно-обчислювальними машинами, які встановлюються залежно від характеру праці: для операторів із застосування ЕОМ слід призначати регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 15 хв через кожні 2 год; для операторів комп'ютерного набору слід призначати регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 10 хв після кожної години роботи; у всіх випадках, коли виробничі обставини не дає змоги застосувати регламентовані перерви, тривалість безперервної роботи не повинна перевищувати 4 год. Проте, враховуючи певні особливості діяльності, ці норми також не завжди дотримуються працівниками.

По-п'яте, проблематичним є дотримання гігієнічних вимог до параметрів виробничого середовища приміщень з відеодисплейними терміналами, ЕОМ і ПЕОМ. При виконанні робіт операторського типу, пов'язаних з нервово-емоційним напруженням у кабінетах, пультах і постах керування технологічними процесами, у залах обчислювальної техніки та інших приміщеннях повинні дотримуватися оптимальні умови мікроклімату (температура повітря 22–24 °С, відносна вологість 60–40 %, швидкість руху повітря не більше 0,1 м/с)[10]. Але ці норми не відповідають тим реальним умовам, у яких доводиться працювати бібліотекарям, особливо в зимовий період.

«Державними санітарними правилами і нормами роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» передбачено також обов'язковість проходження профілактичних медичних оглядів, їх періодичність, вимоги до складу медичних комісій, а також протипоказання, які у разі їх виявлення забороняють займатися певним видом діяльності. Також у додатках до цих правил передбачено комплекс вправ для очей, рук, хребта, поліпшення мозкового кровообігу та для психологічного розвантаження, виконання яких направлене на мінімізацію негативного впливу цієї техніки на організм працівника.

Отже, метою соціального захисту бібліотеки є забезпечення двох її складових. По-перше, це відображення законних потреб кожного бібліотечного працівника (належні умови праці, правовий захист, підтримка спрямованості кар'єрного зростання тощо); по-друге, соціальний

захист – це параметр, який характеризує всю систему цілей та ефективність управління персоналом. Реалізувати повною мірою цю систему можна лише шляхом задоволення індивідуальних потреб, цінностей та мотивів кожного працівника з урахуванням загальних цілей бібліотеки [13].

Кожна бібліотека, враховуючи сучасні умови соціально-економічного розвитку, обирає свої пріоритети в роботі з кадрами. Напевно, кожному керівникові відомі загальні тенденції розвитку проблеми соціального захисту та підвищення професійного рівня сучасного бібліотекаря в цілому.

Так чи не найважливішу роль у системі соціального захисту бібліотечних кадрів відіграє підвищення рівня заробітної плати, а принципи її нарахування мають дати можливість директорам бібліотек стимулювати роботу ініціативних співробітників, які активно впроваджують інновації, освоюють створення інтелектуально-емних бібліотечних продуктів і послуг. Проте слід відмітити, що певні позитивні зміни відбулися з прийняттям Постанови КМУ від 30.09.2009 р. № 1073 «Про підвищення заробітної плати працівникам бібліотек», якою була встановлена надбавка за особливі умови роботи у граничному розмірі 50 % посадового окладу працівникам державних і комунальних бібліотек [9].

Додатковим аспектом адаптації сучасного стану соціального захисту бібліотечних працівників до потреб сьогодення є вирішення питання про доповнення чинного нині Класифікатора професій 003:2005 уже реально існуючими в бібліотеках новими назвами професійних робіт, такими як «інформаційний менеджер», «менеджер корпоративних бібліотечно-інформаційних ресурсів», «менеджер електронних комунікацій», «бібліограф-аналітик інтернет-ресурсів», «бібліограф-експерт міжнародних ІПС», «технолог автоматизованих бібліотечних систем», «бібліотекар-педагог» тощо [13]. Також належну увагу слід приділити заходам, спрямованим на популяризацію та підвищення престижу бібліотечного працівника в суспільстві.

Бібліотечна професія, яка відзначається багатогранністю своєї діяльності (нині бібліотекарі виступають у ролі консультантів, аналітиків, технологів, радників, викладачів), потребує якісних змін, зокрема і в плані соціального захисту. Ці зміни мають відобразитися насамперед в організації виробничого процесу, що дасть змогу мінімізувати негативний вплив особливих умов праці; розробці рішень щодо вдосконалення соціальної політики стосовно соціальних потреб персоналу; на розмірі заробітної плати бібліотечних працівників; розробці кваліфікаційних вимог до рівня підготовки бібліотечних кадрів в умовах переходу

на європейську систему вищої освіти; доповненні діючого класифікатора професій новими назвами професійних посад; запровадженні для працівників бібліотек зі стажем державних пілг при отриманні другої вищої (бібліотечної) освіти; сприянні підвищенню престижу бібліотечної професії. Необхідно також докласти зусиль, щоб знайшов своє законодавче визначення ряд професійних захворювань бібліотечних працівників, було узаконено їх безкоштовне лікувально-профілактичне обслуговування.

Отже, питання удосконалення соціального захисту бібліотечних працівників, незважаючи на вже існуючі норми і впроваджені новації, потребує постійного дослідження й адекватного реагування з боку як уповноважених органів, так і відповідальних осіб. Це дасть змогу зберегти якісний кадровий потенціал і забезпечити необхідні умови праці та соціальні гарантії, за яких продуктивність діяльності буде наближеною до максимальної, а працівники відчуватимуть себе більш захищеними.

Список використаних джерел

1. Бібліотекар ХХІ ст.: нові стандарти професії : матеріали Міжнар. наук.-практ. віртуал. конф., люг.–черв. 2008 р. ; Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. А. Л. Шалиганова]. – Х., 2009. – 60 с.
2. Гнездилов В. Н. Организация внутри библиотечного пространства в условиях новых технологий : проблемы и решения / В. Н. Гнездилов // Библиотековед. – 2001. – № 5. – С. 39–42.
3. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин ДСанПіН 3.3.2.007-98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000835.html. – Назва з екрана.
4. Жукова В. П. Бібліотечні кадри: проблеми соціального захисту [Електронний ресурс] / В. П. Жукова. – Режим доступу: <http://www.korolenko.kharkov.com/vk7.htm>. – Назва з екрана.
5. Жукова В. П. Теорія і практика проведення агестації робочих місць в бібліотеках / В. П. Жукова // Бібл. форум України. – 2008. – № 1. – С. 15–18.
6. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіц. веб. портал. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>. – Назва з екрана.

7. Правила охорони праці для працівників бібліотек [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0041-13>. – Назва з екрана.

8. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0293-10>. – Назва з екрана.

9. Про підвищення заробітної плати працівникам бібліотек: постановова від 30 вересня 2009 р. № 1073 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1073-2009-п>. – Назва з екрана.

10. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень ДСН 3.3.6.042-99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/sanitarni-normi-mikroklimatu-virobnichih-primishen-nor4880.html>. – Назва з екрана.

11. Синдром информационной усталости. Проблемы здоровья и труд библиотекаря // Библ. дело. – 2005. – № 7. – С. 14.

12. *Соляник А. А.* Библиотечное образование и практика: направления консолидации / Соляник А. А. Бібліотекар ХХІ ст.: нові стандарти професії: матеріали Міжнар. наук.-практ. віртуал. конф., лют.–черв. 2008 р. ; Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. А. Л. Шалиганова]. – Х., 2009. – С. 5–9.

13. *Суслова И. М.* Менеджер библиотеки: требования к профессии и личности : учеб. пособие для вузов и колледжей культуры и искусств. – 2-е изд., дораб. и доп. ; МГУКИ. – М. : ИПО Профиздат, МГУКИ, 2001. – 144 с.

Стаття надійшла до редакції 02.07.2014.

Volodymyr Zub,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Mihaylo Demyanenko,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Svetlana Semchenko,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

TOPICAL ISSUES OF SOCIAL PROTECTION OF LIBRARY WORKERS IN CONDITIONS OF COMPUTERIZATION OF LIBRARY INSTITUTIONS

Social defence of library personnel is determining work of administration and trade-union committee of establishment assignment. Some aspects of social defence

of library workers are analysed in the article, attention is in particular concentrated on minimization of negative influence on an organism and psyche of man of total computerization of library processes.

Keywords: social defence of workers of library, condition of labour of librarians, computerization of library activity, safe profesiyno-diyal'nisne environment.

Владимир Зуб,

и. о. завотдела справочно-консультационной помощи НЮБ
Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

Михаил Демьяненко,

мл. науч. сотр. отдела справочно-консультационной помощи НЮБ
Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

Светлана Семенченко,

мл. науч. сотр. отдела справочно-консультационной помощи НЮБ
Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

**АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ
БИБЛИОТЕЧНЫХ РАБОТНИКОВ В УСЛОВИЯХ
КОМПЬЮТЕРИЗАЦИИ БИБЛИОТЕЧНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ**

Социальная защита персонала библиотеки – определяющее направление работы администрации и профсоюзного комитета учреждения.

В статье проанализированы некоторые аспекты социальной защиты библиотечных работников, в частности сосредоточено внимание на минимизации негативного влияния на организм и психику человека тотальной компьютеризации библиотечных процессов.

Ключевые слова: социальная защита работников библиотеки, условия работы библиотекарей, компьютеризация библиотечной деятельности, безопасная профессионально-деятельная среда.